

BUSINESS SUPPORT PROGRAMME

SMECA

Materiał szkoleniowy:

**SWOBODNY PRZEPIYW OSÓB I USŁUG,
UZNAWANIE DYPLOMÓW**

UNIZO International
BELGIA

SPIS TREŚCI

I. OGÓLNY KONTEKST SYTUACYJNY.

- I.1. Rynek wewnętrzny oparty na czterech swobodach : przegląd historyczny.**
- I.2. Swobodny przepływ osób i usług: dalsza definicja przedmiotu**

II. OGÓLNY PRZEGLĄD I STAN RZECZY W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH

- II.1. Swobodny przepływ pracowników**
- II.2. Swoboda zakładania przedsiębiorstw– uznawanie dyplomów.**
 - 1. Dyrektywy sektorowe
 - 2. Dyrektywy „nowych zasad” (wzajemne uznawanie kwalifikacji zawodowych)

II.3. Swoboda świadczenia usług

III. USTAWODAWSTWO: STOSOWANE ZASADY I REGULACJE

III.1. System prawny Unii Europejskiej

- 1. Źródła prawa Wspólnoty
- 2. Instrumenty prawne Wspólnoty Europejskiej

III.2. Najważniejsze ustawodawstwo Unii Europejskiej w obszarze swobodnego przepływu osób i usług, z uwzględnieniem uznawania dyplomów

- 1. Swobodny przepływ pracowników
- 2. Uznawanie dyplomów i porównywalność kwalifikacji zawodowych
- 3. Wolność świadczenia usług

IV. WPLYW NA MAŁE I ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWA

- IV.1. Ramy prawne**
- IV.2. Inne zagadnienia związane ze swobodnym przepływem**
- IV.3. Zabezpieczenie społeczne**
- IV.4. Strategie**

IV. PERSPEKTYWY NA PRZYSZŁOŚĆ

ANEKS..

I. OGÓLNY KONTEKST SYTUACYJNY.

I.1. Rynek wewnętrzny oparty na czterech swobodach: przegląd historyczny.

Dla zarysowania ogólnego kontekstu sytuacyjnego oraz perspektywy zagadnień swobodnego przepływu osób i usług oraz pokrewnego zagadnienia uznawania dyplomów w Unii Europejskiej, niezbędne jest przedstawienie krótkiej historii narodzin Unii Europejskiej oraz wprowadzenie pojęć rynku wewnętrznego i czterech wolności.

1.

W **Traktacie Rzymskim (1957)** sześciu przywódców europejskich (z Belgii, Republiki Federalnej Niemiec, Francji, Włoch , Luksemburga i Holandii) po raz pierwszy sformułowali plan stworzenia wielkiego rynku obejmującego całą Wspólnotę Europejską i opartego na zasadach swobodnego przepływu towarów, osób, usług i kapitału. „ **Rynek wewnętrzny charakteryzujący się usunięciem przeszkód między Państwami Członkowskimi dla swobodnego przepływu towarów, osób, usług i kapitału..**” (Traktat o UE, Artykuł 3c)

Swoboda obejmuje , jak to wyraźnie sformułowano w Traktacie, **prawo osób do swobodnego poruszania się wewnątrz Wspólnoty w celu wykonywania pracy zarobkowej** w wybranym Państwie Członkowskim, bez dyskryminacji ze względu na narodowość, **prawo do zakładania przedsiębiorstw w dowolnym Państwie Członkowskim na zasadzie samozatrudnienia albo założenia przedsiębiorstwa, oddziału lub filii.** Traktat Rzymski zakazuje ponadto wszelkich ograniczeń dla **wolności świadczenia usług** dla osób w innych Państwach Członkowskich.

Traktat Rzymski stworzył **Wspólnoty Europejskie** , składające się z istniejących już wcześniej Wspólnoty Europejskiej, Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali i Euroatomu, Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej.

2.

Jakkolwiek **Unia Celna** dla Państw Członkowskich Wspólnoty została utworzona w 1968r., to jednak wiele ograniczeń dla czterech wolności i przeszkód dla dobrego funkcjonowania rynku wewnętrznego istniało nadal, ze wszystkimi tego konsekwencjami w wymiarze kosztów i utrudnień, tak jak to jest w przypadku oddzielonych rynków krajowych.

Z tego względu w 1985 r. Wspólnota opublikowała **Białą Księgę** zatytułowaną „**Realizacja Rynku Wewnętrznego**”, znaną również pod nazwą Biała Księga Delorsa, która została przyjęta przez wszystkie Państwa Członkowskie. Zawierała ona listę blisko 300 przeszkód natury fizycznej, technicznej i podatkowej które nadal utrudniają niezakłócone funkcjonowanie rynku Wspólnoty oraz środków prawnych niezbędnych dla ich usunięcia i stworzenia prawdziwego rynku wewnętrznego.

Punktem wyjścia Białej Księgi jest zasada **wzajemnego uznawania** krajowych ustaw i regulacji Państw Członkowskich. Państwa Członkowskie godzą się w maksymalnie możliwym stopniu, na wzajemne uznawanie swych norm i regulacji tak, że tworzenie całkowicie nowych ram europejskich regulacji nie będzie konieczne.

Biała Księga ustanawia także **rany czasowe** dla realizacji tych środków. Stąd z wprowadzeniem 31.12.1992r. „Projekt 1992” realizacja rynku wewnętrznego miała być faktem.

Akt Europejski z 1987r. wprowadził pewne zmiany do Traktatu Rzymskiego celem przeprowadzenia reformy systemu instytucjonalnego i kompetencji. Najważniejszą innowacją była zmiana trybu podejmowania decyzji przez Radę Ministrów. **Zasada jednomyślności została zastąpiona zasadą większości głosów**. Oczywiście, ułatwiło to i przyspieszyło w ogromnym stopniu proces podejmowania decyzji wewnątrz Wspólnoty. Był to faktycznie istotny warunek, bez spełnienia którego realizacja rynku wewnętrznego w określonych ramach czasowych nie byłaby możliwa.

3.

W 1993r wprowadzono nowy **Traktat o Unii Europejskiej**. Wpisuje się on w dążenia do realizacji rynku wewnętrznego i posuwa te ambitne plany krok dalej, umożliwiając uzupełnienie ekonomicznej integracji towarzyszącymi jej **wspólnymi środkami i działaniami politycznymi** poprzez przyznanie **nowych kompetencji** na szczeblu europejskim. Obok Wspólnot Europejskich (patrz wyżej) stworzył on dwa nowe „**filary**” na których Unia Europejska powinna się opierać, a mianowicie: **wspólna polityka spraw zagranicznych i bezpieczeństwa, oraz sprawiedliwość i sprawy wewnętrzne**. Wprowadził on także pojęcie rzeczywistego **obywatelstwa europejskiego**.

W 1997r. podpisano nowy traktat, **Traktat Amsterdamski** który wszedł w życie 1 maja 1999r. i stanowi modyfikację Traktatu z Maastricht, powołującego do życia Unię Europejską. Ten nowy traktat odnosi się zwłaszcza do kwestii związanych z **Unią i jej obywatelami, zewnętrzną tożsamością Unii oraz instytucjami Unii.**

4.

Nowym przedsięwzięciem i zapewne jak dotąd najbardziej ambitnym jest oczywiście **rozszerzenie Unii** . Ponownie głęboko zmieni ono oblicze rynku wewnętrznego i funkcjonowanie czterech wolności.

Podstawowe kryteria akcesji sformułowane zostały na posiedzeniu Rady Europejskiej w Kopenhadze w czerwcu 1993r. Państwa Kandydackie muszą posiadać stabilne **instytucje demokratyczne**, funkcjonującą **gospodarkę rynkową**, zdolną do sprostania wyzwaniom rynku konkurencyjnego, **przyjąć całość istniejącego ustawodawstwa unijnego**, oraz posiadać **potencjał administracyjny** dla wdrożenia tego zespołu regulacji prawnych.

Rada Europejska zdecydowała na posiedzeniu w Luksemburgu w grudniu 1997r. o otwarciu negocjacji akcesyjnych z 6 państwami: Węgrami, Polska, Republiką Czeską, Estonią, Słowenią i Cyprzem. Dwa lata później, na Szczycie Helsińskim w grudniu 1997r. podjęto decyzję o **postawieniu na równej stopie wszystkich 12 państw jako negocjujących kandydatów do pełnego Członkostwa**. W tym samym czasie przyznano Turcji formalny status kandydata który daje jej prawo do udziału w poszerzonej strategii przedakcesyjnej , jakkolwiek chwilowo bez włączenia w proces negocjacji. Tym samym Rada otworzyła formalnie negocjacje przedakcesyjne z sześciu innymi państwami: Rumunią , Bułgarią, Litwą, Łotwą, Słowacją i Malcią. Negocjacje te przyjmują formę serii **bilateralnych, międzyrządowych konferencji** pomiędzy Państwami Członkowskimi UE i poszczególnymi państwami kandydackimi. Faktyczne negocjacje są oparte na przygotowanych przez Komisję szczegółowych ocenach sytuacji w każdym kraju, z punktu widzenia wspomnianych wyżej kryteriów akcesyjnych oraz faktycznego dostosowania ustawodawstwa i administracji w poszczególnych działach prawa unijnego. Dwa rozdziały z pośród tych ćwiczeń przeglądowych to: „Swobodny przepływ osób” oraz „Swobodny przepływ usług”. Negocjacje są więc prowadzone na obiektywnej podstawie, opartej o trwałe, jednolite kryteria. Jednakże postępy poszczególnych państw kandydackich są różne gdyż każde jest oceniane według swych zasług oraz technicznej oceny indywidualnych starań. Oznacza to, że

każdy kandydat lub grupa kandydatów przystąpi do UE gdy będzie w stanie wykazać ,że spełnił cztery wyżej wymienione kryteria członkostwa.

I.2. Swobodny przepływ osób i usług: dalsza definicja przedmiotu

Mówiąc o swobodnym przepływie osób i usług w kontekście UE dotykamy jednej z najbardziej fundamentalnych kwestii. i wkraczamy w ogromny obszar środków i ustawodawstwa. Z tego powodu najpierw niezbędne jest wyjaśnienie niektórych używanych terminów.

- Jak wyjaśniono w punkcie I.1., **cztery wolności** z pośród których swobodny przepływ osób i usług stanowią dwie, łącznie z koncepcją rynku wewnętrznego, tworzą samą podstawę , najpierw Wspólnoty Europejskiej , obecnie rozszerzonej do Unii Europejskiej. Pierwsza wzmianka na temat koncepcji znalazła się w Artykule 3.c Traktatu Rzymskiego. (Traktat o WE)

- Dwie swobody – przepływu osób i usług – zostały następnie wyjaśnione w Traktacie o UE. Obejmują one:

- a. prawo do swobodnego przepływu pracowników (artykuł 39 – ex 48)**
- b. prawo zakładania przedsiębiorstw (artykuł 43 – ex..52)**
- c. prawo do świadczenia usług (artykuł 49 – ex 59)**

- przeszkody dla tych wolności mogą wynikać z krajowych ograniczeń dotyczących wykonywania pewnych zajęć lub zawodów , albo z ograniczeń bardziej ogólnej natury, np. norm, formalności granicznych itp., jakkolwiek te ostatnie należą w większości i do obszaru swobodnego przepływu towarów.

- Jeśli chodzi o swobodę świadczenia usług , ustawodawstwo unijne koncentruje się na niektórych sektorowych kategoriach zajęć które zwykle były regulowane przez przepisy krajowe.:

- usługi **finansowe**, obejmujące sektor bankowy, ubezpieczenia i obrót papierami wartościowymi
- usługi **transportowe**
- **nowe technologie** (wraz z łącznością)

- Ważnym środkiem przyczyniającym się do realizacji swobodnego przepływu pracowników i usług oraz swobody zakładania przedsiębiorstw jest **wzajemne uznawanie dyplomów i kwalifikacji zawodowych**. Dyskusja na temat europejskich starań w tym obszarze jest integralną częścią niniejszego opracowania.

- Prawa i swobody omawiane powyżej są **wzajemnie powiązane**. Wiele zagadnień omawianych w rozdziale o swobodnym przepływie pracowników dotyczy także swobodnego przepływu prowadzących działalność na zasadzie samozatrudnienia oraz wolności świadczenia usług. Z drugiej strony kwestia uznawania dyplomów i kwalifikacji omawiana w tych materiałach szkoleniowych pod hasłem swobody zakładania przedsiębiorstw jest również ważna dla swobodnego przepływu pracowników.

- Ponadto te prawa i swobody i ich realizacja, miały z pewnością wpływ i pozostają pod wpływem wielu innych kwestii i obszarów. Na przykład:

- fizyczna kontrola graniczna osób podróżujących wewnątrz Unii – model Schengen
- prawo do osiedlania się
- wymiar społeczny, łącznie z zabezpieczeniem społecznym
- szkolenia i edukacja
- polityka rynku pracy
- sprawy podatkowe.

Z uwagi na ograniczony zakres niniejszych materiałów szkoleniowych nie jest możliwe równie dogłębne omówienie wszystkich tych kwestii. Staramy się dlatego dać szeroki przegląd obszaru, uwzględniając najważniejsze wchodzące w grę sprawy oraz podstawowe kształtujące go ustawodawstwo. Jednakże nasza uwaga poświęcona będzie najpierw i przede wszystkim tym kwestiom które dotyczą małych i średnich przedsiębiorstw. Te zaś głównie znajdują się w obszarze prawa do zakładania przedsiębiorstwa, wykonywania zawodu, oferowania usług lub wykonywania zleceń na terenie wybranego Państwa Członkowskiego.

II. OGÓLNY PRZEGLĄD I STAN RZECZY W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH

II.1. Swobodny przepływ pracowników

Jak zauważyliśmy, swobodny przepływ pracowników przewidziany został w Traktacie Rzymskim z 1957r. W rzeczywistości jednak upłynęło ponad 10 lat zanim swoboda ta została faktycznie wcielona w życie we Wspólnocie Europejskiej. Przed 1968r. pracownik

poszukujący zatrudnienia w innym Państwie Członkowskim stawał w obliczu wielu trudności. Przepływ pracowników wewnątrz Komisji należało do zakresu **krajowej odpowiedzialności** Państw Członkowskich. Pracownicy europejscy – jak każdy inny pracownik zagraniczny – podlegali krajowym przepisom imigracyjnym. Jeśli chcieli oni zamieszkać i podjąć pracę w innym Państwie Członkowskim, musieli ubiegać się o **pozwolenia na pracę i zamieszkanie**. Decyzja o tym czy osoba zagraniczna, włączając w to innych obywateli Wspólnoty, otrzyma prawo wjazdu na terytorium kraju i czy będzie miała prawo do pracy, należała do krajowych władz administracyjnych. Jeśli taki pracownik europejski otrzymał zgodę na emigrację do innego Państwa Członkowskiego, jego status nadal zależał od posiadania przez niego pozwoleń na pracę i zamieszkanie.

Jednakże w 1968r. zostało przyjęte wtórne ustawodawstwo ¹ (**Rozporządzenie 1612/68 – Dyrektywa 68/360**) które określiło warunki dla efektywnej realizacji swobodnego przepływu pracowników. Oznaczało to, że państwa europejskie tworzące wtedy Wspólnotę Europejską **przyznały wzajemnie ich obywatelom prawo do swobodnego podróżowania między Państwami Członkowskimi w celu wykonywania pracy** a także zaprzestały stosowania krajowego ustawodawstwa imigracyjnego w stosunku do pracowników z innych Państw Członkowskich. Wewnątrz Wspólnoty Europejskiej wiza, pozwolenia na pracę i zamieszkanie, dla pracowników europejskich stały się przeszłością. Ich prawa odąd były regulowane przez ustawodawstwo europejskie.

Co więcej, wkrótce stało się jasne ², że prawo do swobodnego przepływu i nie-dyskryminacji należy interpretować znacznie szerzej niż wyłącznie ekonomiczne prawo zmierzające do integracji krajowych rynków pracy. Nie miał to być także wyłącznie instrument promocji wspólnego rynku w zakresie działalności gospodarczej i handlowej. Swobodny przepływ miał również **wymiar społeczny** i z tego powodu Państwa Członkowskie miały również obowiązek zapewnienia pełnej integracji migrujących pracowników i ich rodzin. Oni sami i ich rodziny miały uzyskać pełen dostęp wszystkich korzyści i przywilejów socjalnych związanych bądź nie, z umową o pracę. Celem jest pełna integracja w kraju przyjmującym. Praca jest częścią tego, ale to również obejmuje udział w społeczeństwie jako całości, włączając w to sprawy społeczne, ekonomiczne, kulturalne, edukację i szkolenia.

¹ Zob. rozdział III.

² Taka interpretacja ustawodawstwa była wyrażana głównie w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości - zob. następny rozdział poświęcony dyskusji o europejskim systemie prawnym.

W obszarze tym w ciągu ostatnich dekad dokonał się istotny postęp. Jednakże zmiany wewnętrzne w Unii i nowe stojące przed nią wyzwania zrodziły konieczność wzmocnienia swobodnego przepływu pracowników. Swobodny przepływ obecnie rozwija się w Unii pod wpływem Unii Gospodarczej i Walutowej, Unii z szerszą koncepcją obywatelstwa europejskiego, dysponującej europejską strategią zatrudnienia i stojącej w obliczu zmian na jej rynku pracy (zwłaszcza starzenie się siły roboczej).

W 1996r. został ustanowiony **Panel Wysokiego Szczebla na temat swobodnego przepływu osób** pod przewodnictwem pani Simone Veil. Jego raport ujawnił, że ulepszenia są nadal potrzebne. W 1997r. Komisja przyjęła **Plan Działania na Rzecz Swobodnego Przepływu Pracowników**.³ Jego dwa główne cele to: jaśniejsze, bardziej dostosowane do obecnych czasów **ramy prawne** w zakresie swobodnego przepływu pracowników europejskich (uwzględniające orzecznictwo), oraz **bardziej przejrzysty i efektywny rynek pracy** w Europie, umożliwiający swobodny przepływ w optymalnych warunkach.

EURES, Europejska sieć służb zatrudnienia, odgrywa istotną rolę w ułatwianiu mobilności siły roboczej i zwiększenia przejrzystości rynku pracy Unii Europejskiej. Oferuje ona osobom poszukującym pracy i pracodawcom z Państw Członkowskich informacje i porady. Ponieważ działa ona także poprzez internet, umożliwia wszystkim europejskim obywatelom bezpośredni dostęp do pośrednictwa pracy i rekrutacji w każdym Państwie Członkowskim.

II.2. Swoboda zakładania przedsiębiorstw– uznawanie dyplomów.

W gospodarce rynkowej jest ogólną zasadą, że **każdy ma swobodę wyboru zawodu**. W ogólnym interesie społecznym jest jednak uzależnienie prawa wykonywania niektórych zawodów od posiadania odpowiednich **kwalifikacji, zaświadczeń lub dyplomów**. Decyzja w kwestii czy zawód lub działalność musi być regulowana lub też czy troska o eliminację niezadowolających usługodawców może być pozostawiona wolnej konkurencji, należy poszczególnych państw. Kwalifikacje niezbędne do wykonywania regulowanego zawodu

³ Commission Communication COM(97) 586 final.

opierają się generalnie na **krajowym systemie edukacyjnym**. Stanowi to więc przeszkodę dla imigrantów którzy zdobyli kwalifikacje w innym państwie.

Jednakże Traktat Rzymski stanowi, że każdy obywatel UE powinien mieć możliwość założenia przedsiębiorstwa, podjęcia zawodu lub świadczenia usług w dowolnym Państwie Członkowskim według swego wyboru.⁴ Oznacza to konkretnie, że każdy obywatel UE który chce podjąć zawód regulowany w innym Państwie Członkowskim, musi **podporządkować się regulacjom dotyczącym tej działalności mającym zastosowanie w Państwie Członkowskim w którym chce on wykonywać swój zawód.**

W praktyce stwarza to **przeszkody** dla funkcjonowania omawianej swobody. Dla wykonywania regulowanego zawodu wymagane są odpowiednie kwalifikacje. Wymogi te odnoszą się zarówno do własnych obywateli jak i osób pochodzących z innych Państw Członkowskich. Jest rzeczą oczywistą, że dla tych ostatnich spełnienie wymagań jest o wiele trudniejsze.

Jakkolwiek wewnątrz Unii istnieje oczywisty zakaz dyskryminacji z racji posiadanej narodowości, zakaz ten **w żaden sposób nie wpływa na krajowe ustawodawstwo regulujące dostęp do zawodu.** Tak, że problem istnieje nadal. Zamiast tego prawo wspólnotowe dąży do stworzenia **ram dla wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych.**

Środki omawiane w tym miejscu stosuje się generalnie zarówno do osób zatrudnianych jak i pracujących na zasadzie samozatrudnienia. Można je z grubsza podzielić na dwie grupy:

- dyrektywy „sektorowe” lub przejściowe (uznawanie doświadczenia zawodowego)
- „nowe zasady”, oparte na wzajemnym uznawaniu, obejmujące:
 - trzy dyrektywy ogólnego systemu
 - niektóre inne dyrektywy sektorowe, odnoszące się do pewnych indywidualnie określonych zawodów, zwłaszcza w służbie zdrowia oraz architektów.

⁴ Zostało potwierdzone w dwóch wyrokach Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości „Costa” (1964) i „Reyners” (1974), że artykuły 43 i 44 Traktatu stosuje się bezpośrednio.

1. Dyrektywy sektorowe

Dyrektywy te, pierwsze przyjęte (od roku 1964) nazywane są ogólnie „**dyrektywami przejściowymi**”, ponieważ pierwotną intencją było zastąpienie ich ustawodawstwem dotyczącym harmonizacji w dziedzinie edukacji i szkolenia zawodowego. Później zaniechano tego podejścia gdyż okazało się zbyt uciążliwe i nieelastyczne.

System który leży u podstaw tych dyrektyw opiera się na uznawaniu doświadczenia zawodowego. Zakłada się, że wieloletnia praktyka zawodowa zapewnia nabycie pewnej wiedzy fachowej w zakresie specyficznych dla danej działalności umiejętności technicznych. Zwykle przyjmuje się tutaj 3 do 6-letnie doświadczenie, oraz określone wymagania w zakresie dobrego charakteru, sytuacji finansowej, zdrowia fizycznego i psychicznego.

Zaletą tego systemu jest jego prostota. Umożliwia on prowadzenie działalności gdziekolwiek na terenie Unii, nawet jeśli działalność ta w niektórych Państwach Członkowskich nie jest regulowana, a w innych podlega odmiennym formom regulacji. Harmonizacja systemów krajowych nie jest potrzebna. Słabą stroną rozwiązania jest oczywiście fakt, że swoboda może być **zapewniona dopiero po wielu latach prowadzenia działalności w macierzystym Państwie Członkowskim**. Przyjmowanie tych szczegółowych dyrektyw jest także wysoce skomplikowanym i czasochłonnym sposobem uporania się z problemem jako, że każda dyrektywa odnosi się do jednego tylko rodzaju działalności lub zawodu. Dlatego podejście to po roku 1980 stopniowo zarzucano. Większość z pośród przyjętych dyrektyw odnosi się do wyuczonych zawodów. Niektóre z nich mają jednak bardzo szeroki zakres i obejmują także świadczenie profesjonalnych usług (np. dotyczące rzeczników patentowych)

2. Dyrektywy „nowych zasad” (wzajemne uznawanie kwalifikacji zawodowych)

a. Dyrektywy sektorowe.

System ten, obejmujący około 15 dyrektyw, jest oparty na **automatycznym uznawaniu kwalifikacji zawodowych** i stosuje się do osób o pełnych kwalifikacjach zawodowych, pragnących wykonywać zawód w Państwie Członkowskim, innym niż to w którym zdobyły kwalifikacje zawodowe. Istnieją dwa warianty.

Pierwszy stosuje się do niektórych zawodów medycznych (obejmuje lekarzy, pielęgniarki, dentystów itp.) i opiera automatyczne uznawanie na minimalnej koordynacji edukacji i szkolenia zawodowego. Edukacja i szkolenie w tych zawodach w Państwach Członkowskich kieruje się wspólnymi zasadami, do których należy również uznawanie edukacji i szkolenia zawodowego ukończonego gdzie indziej na terenie Unii.

Drugi wariant stosuje się tylko do architektów. W tym przypadku celem regulacji nie jest harmonizacja edukacji i szkoleń, lecz ustanowienie kryteriów uznawania. Kwalifikacje te są podobnie uznawane automatycznie, jeśli zostały zaaprobowane przez Komisję i Państwo Członkowskie.

Jako, że system ten także pociąga za sobą niektóre uciążliwe procedury legislacyjne, a każda dyrektywa stosuje się tylko do jednej dziedziny działalności, został on generalnie zaniechany po 1985r.

b. Dyrektywy „systemu ogólnego”

Dyrektywy 89/48 i 92/51

Drugie podejście oparte jest na Dyrektywach 89/48/EEC – o ogólnym systemie uznawania dyplomów szkół wyższych, przyznanych po ukończeniu przynajmniej trzyletniego cyklu kształcenia i szkolenia zawodowego, i uzupełniająco, Dyrektywie 92/51/EEC w sprawie drugiego ogólnego systemu uznawania kształcenia i szkolenia zawodowego.

Zasadniczo, ustalenia te stosują się do każdej działalności regulowanej, **nie objętej już przez dyrektywy szczegółowe**. Uznawanie może być w tym systemie określone jako **półautomatyczne**. Edukacja i szkolenie zawodowe w państwie macierzystym są uznawane jeśli regulowana działalność zawodowa którą zainteresowana osoba chce wykonywać w innym Państwie Członkowskim jest taka sama jaką może ona wykonywać w państwie macierzystym i jeśli wymagania w zakresie edukacji i szkolenia zawodowego w państwie przyjmującym nie różnią się istotnie od wymagań państwa macierzystego. Jeśli tak nie jest, od migrującego pracownika może być wymagane ukończenie okresu adaptacji lub zdanie testu dostosowania.

Dyrektywa 99/42

Dyrektywa 99/42/EEC w sprawie mechanizmu uznawania dyplomów w rzemiośle, handlu i niektórych usługach.

Dyrektywa ta uzupełnia inne dyrektywy systemu ogólnego **rozszerzając system** na rodzaje działalności zawodowej nim nie objęte. Reguluje on uznawanie formalnych kwalifikacji przyznanych przez inne Państwo Członkowskie oraz uznawanie kwalifikacji zawodowych na podstawie doświadczenia zawodowego i innych kwalifikacji zawodowych uzyskanych w innym Państwie Członkowskim. Ustanawia ona również **obowiązek składania sprawozdań** przez Państwa Członkowskie dla Komisji, celem informowania jej o decyzjach podejmowanych w zakresie obowiązywania dyrektywy i o głównych problemach powstających w związku z jej stosowaniem. Datą graniczna dla implementacji dyrektywy w Państwach Członkowskich jest 30/07/2001r.

II.3. Swoboda świadczenia usług.

Sektor usług jest i był przez kilka ostatnich dziesięcioleci największym pracodawcą w Europie. W kategoriach produktu narodowego brutto przyczynia się on do pomyślności gospodarczej w większym stopniu niż sektor przemysłu. Jednakże jeśli chodzi o **liberalizację rynku usług**, przez długi czas sektor ten był opóźniony. Realizacja swobodnego przepływu towarów nastąpiła znacznie szybciej i łatwiej niż otwarcie granic dla świadczenia usług. Krajowe rynki usług pozostały rozdrobnione znacznie dłużej niż sektory towarów i usług.

Oznaczało to, że rządy krajowe mogły zabraniać swoim obywatelom ubezpieczania się w innym Państwie Członkowskim, mogły zabraniać ciężarówkom zagranicznym poruszania się na ich terytorium, mogły ustalać ceny na np. bilety lotnicze itp. Ów brak harmonizacji był nie tylko kosztowny i szkodliwy dla konsumentów europejskich ale również dla przedsiębiorców i gospodarki Wspólnoty jako całości.

Wielkiego przełomu w zakresie liberalizacji europejskiego sektora usług dokonała opublikowana przez Komisję w 1985r „**Biała Księga o Rynku Wewnętrznym**”. Duża część Białej Księgi była poświęcona temu sektorowi. Jej ambitnym celem było jednorazowe nadgonienie zaległości. Miało to być zrealizowane przez **harmonizację podstawowych zasad** i zastosowanie zasady **wzajemnego uznawania regulacji krajowych**.

Przyjęto program roboczy dla dostosowania zasad dotyczących **usług finansowych, technologii informatycznej, przepływu kapitału, transportu**, wszystkich sektorów których wprowadzenie świadczenia usług ponad granicami rzeczywiście pomoże interesom Państw Członkowskich i ich przedsiębiorstw jako, że ich konkurencyjność jest również zależna od kosztów tych usług.

Musi być jasne, że celem harmonizacji i liberalizacji tego sektora był nie tylko dalszy jego rozwój (jako, że jest to ważny pracodawca) . Sektor usług stanowi istotny aspekt rozwoju gospodarczego i przemysłowego Unii . Jego **liberalizacja daje wszystkim przedsiębiorstwom w Unii dostęp do usług które są bardziej efektywne, mniej kosztowne i lepiej dostosowane do ich potrzeb.**

W 1993r. program został w większości wykonany także faktyczna liberalizacja sektora usług w Unii stała się rzeczywistością.

III. USTAWODAWSTWO: STOSOWANE ZASADY I REGULACJE.

III.1. System prawny Unii Europejskiej

Przed rozpoczęciem przeglądu ustawodawstwa mającego zastosowanie w obszarze swobodnego przepływu osób i usług konieczne będzie krótkie wprowadzenie na odnośnie **źródeł prawa** wspólnotowego i instrumentów prawnych którym się ono posługuje .

Prawo wspólnotowe jest **podstawą systemu instytucjonalnego** w Unii. Reguluje ono procedury **podejmowania decyzji** w instytucjach Wspólnoty i stawia do dyspozycji **instrumenty za pomocą których mogą być wydawane wiążące regulacje** dla Państw Członkowskich i ich obywateli. Prawo wspólnotowe w coraz większym stopniu wpływa na codzienne życie obywateli europejskich. Przyznaje ono prawa i nakłada obowiązki; w praktyce obywatel europejski poddany jest systemom prawnym na różnych poziomach – europejskiemu i prawu jego macierzystego państwa.

1. Źródła prawa Wspólnoty

Pierwszym źródłem prawa wspólnotowego są oczywiście **Traktaty** założycielskie Wspólnot Europejskich, ze wszystkimi suplementami, załączonymi protokołami, dodatkami, zmianami itp. (poza **Traktatami Założycielskimi**, są to różne **Traktaty** akcesyjne, **Akt Europejski**, **Traktat o Unii Europejskiej**, **Traktat Amsterdamski** ...). Zawierają one **fundamentalne normy dotyczące celów, organizacji o metod pracy Unii**, jak również niektóre aspekty **prawa gospodarczego**. Ta część prawa wspólnotowego jest często określana jako **pierwotne prawo wspólnotowe**.

Drugim ważnym źródłem praw wspólnotowego jest tzw. **ustawodawstwo pochodne lub wtórne**. Jest to ustawodawstwo tworzone przez instytucje wspólnotowe wykonujące ich kompetencje. Są to **regulacje, dyrektywy, decyzje, rekomendacje** itp. wydawane przez organy wspólnotowe, jak również wewnętrzne decyzje i regulacje, programy działania itp. Ten zespół ustawodawstwa wtórnego stopniowo ewoluuje i rozwija się. Realizuje on i uzupełnia poprzez lata prawo wspólnotowe.

Trzecim źródłem prawa wspólnotowego są **umowy prawa międzynarodowego**. Są one związane z rolą jaką Unia odgrywa na poziomie międzynarodowym i dotyczą porozumień zawieranych przez Unię z tzw. **krajami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi**. Mogą to być umowy w obszarze polityki handlowej, przemysłowo-technicznej, lub społeczno-politycznej. Ważnym typem umów są **umowy stowarzyszeniowe** zmierzające do bliskiej współpracy gospodarczej z intensywnym wsparciem partnerów przez Unię. Przykładami są umowy z terytoriami zamorskimi i byłymi koloniami, ale także umowy zawarte w ramach przygotowań do przystąpienia do Unii, realizujące **unię celną** albo umowa o **Europejskiej Strefie Wolnego Handlu**.

Innym źródłem prawa wspólnotowego są **niepisane ogólne zasady prawne** takie jak gwarantujące podstawowe prawa, zasada dostępu do wymiaru sprawiedliwości, zasad odpowiedzialności Państw Członkowskich, zasada prymatu prawa wspólnotowego....Realizacja tych ogólnych zasad następuje poprzez orzecznictwo **Trybunału Sprawiedliwości** Wspólnot Europejskich, który jest odpowiedzialny za przestrzeganie prawa poprzez wyjaśnianie i stosowanie traktatu. Ostatnim źródłem prawa są **umowy pomiędzy poszczególnymi Państwami Członkowskimi**.

2. Instrumenty prawne Wspólnoty Europejskiej

Jedną z cech charakterystycznych systemu ustawodawczego Unii jest zasada, że regulacje krajowe muszą być zastąpione przez decyzje Wspólnoty jeśli niezbędna jest szczegółowa wspólna regulacja. Jeśli takiej potrzeby nie ma, istniejące ustawodawstwo Państw Członkowskich musi być respektowane. Wbrew tej zasadzie rozwinięte zostały instrumenty za pomocą których instytucje Wspólnoty mogą wpływać w mniejszym lub większym stopniu na ustawodawstwo krajowe Państw Członkowskich. Istnieje pięć typów aktów prawnych⁵: rozporządzenia, dyrektywy, decyzje, rady i zalecenia.

A. Rozporządzenia

Rozporządzenia są rzeczywistym prawem europejskim. Są to prawa które wpływają na proces ustawodawczy w Państwach Członkowskich w sposób najbardziej głęboki i bezpośredni. Mają **zastosowanie w całej Wspólnocie**: mają możliwość ustanowienia tego samego prawa we wszystkich Państwach Członkowskich Wspólnoty, jednolicie i w sposób nieograniczony. Ponadto stosuje się je bezpośrednio, co oznaczam że mają moc prawną nakładania obowiązków i przyznawania praw bezpośrednio w stosunku do obywateli Unii.

B. Dyrektywy

Dyrektywy to drugi ważny instrument prawa wspólnotowego. Z jednej strony są one pomyślane jako instrument konsolidacji wysiłków w kierunku niezbędnej jedności Wspólnoty, a z drugiej strony zachowania specyfiki poszczególnych krajów. Ich pierwszym celem nie jest - jak w przypadku rozporządzeń – unifikacja systemów prawnych, lecz jedynie ich zbliżenie.

Dyrektywy są wiążące w stosunku do Państw Członkowskich jedynie co do ich zamierzonego **skutku**. Mają one natomiast swobodę wyboru form i środków realizacji tych celów. W ten sposób dyrektywy umożliwiają uwzględnianie przez prawo wspólnotowe krajowych odrębności Państw Członkowskich. Przepisy zawarte w dyrektywach nie zastępują automatycznie przepisów krajowych.. Od Państw Członkowskich oczekuje się natomiast **dostosowania ich ustawodawstwa krajowego do przepisów Wspólnoty**.

⁵ EWWS (Europejska Wspólnota Węgla i Stali) zna tylko trzy typy aktów prawnych: decyzje, zalecenia i rady

C. Decyzje.

Decyzje indywidualne są aktami administracyjnymi za pomocą których instytucje wspólnotowe regulują **w sposób wiążący sprawy indywidualne**. Poprzez decyzje Państwo Członkowskie lub jednostka w Unii może być zobowiązana do działania lub zaniechania, może mieć przyznane prawa lub nałożone obowiązki. Decyzje mają zastosowanie **w sprawach indywidualnych, są wiążące i działają bezpośrednio**.

D. Zalecenia i rady: nie wiążące oświadczenia instytucji wspólnotowych.

Instytucje wspólnotowe mogą się wypowiadać poprzez zalecenia i rady, jeśli chcą zwrócić się w sposób niewiążący do Państwa Członkowskiego, a czasem także indywidualnej osoby.

Zalecenia są używane celem skłonienia adresata do określonego zachowania, **bez nakładania prawnego obowiązku**. Może ono być na przykład użyte celem ponaglenia Państwa Członkowskiego do zakończenia określonych praktyk które mogą być uważane za zakłócające wolną konkurencję.

Rady mogą być użyte celem wydania opinii o określonej sytuacji lub wydarzeniu w Unii albo w Państwie Członkowskim. Zalecenia i rady mają głównie znaczenie **w płaszczyźnie politycznej i moralnej**.

Obok tych pięciu, instytucje unijne dysponują jeszcze niektórymi innymi instrumentami kształtowania wspólnotowego ustawodawstwa. Najważniejsze są **rezolucje** (wyrażające wspólne opinie i intencje dotyczące ogólnego procesu integracji oraz niektórych zadań), **oświadczenia** i **pozytywne programy działania**. Te ostatnie pomyślane są jako konkretyzacja programów ustawodawczych i ogólnych celów sformułowanych w traktatach Wspólnoty.

III.2. Najważniejsze ustawodawstwo Unii Europejskiej w obszarze swobodnego przepływu osób i usług, z uwzględnieniem uznawania dyplomów

Dokonanie w ramach niniejszych materiałów szkoleniowych kompletnego przeglądu ustawodawstwa w obszarach wyżej wymienionych jest po prostu niemożliwe, ze względu na jego rozległość. Wspólnoty Europejskie regularnie publikują „Repertorium aktualnego prawa wspólnotowego” gdzie zamieszczone są wszystkie wskazane pozycje.. Użytecznym

narzędziem są również bazy danych EUR-LEX, <http://europa.eu.int/eur-lex> i baza danych CELEX <http://europa.eu.int/celex> do których można dotrzeć przez internet. Ograniczyliśmy się więc do krótkich rozważań na temat najważniejszych dokumentów.

1. Swobodny przepływ pracowników

*** Dyrektywa Rady 68/360/EEC z 15 października 1968r. o usunięciu ograniczeń dla swobodnego przemieszczania się i osiedlania się na terenie Wspólnoty pracowników z państw członkowskich i ich rodzin.** (Official Journal L257, 19.10.1968)

Cel: Podjęcie środków dla usunięcia nadal istniejących ograniczeń w przemieszczaniu się i osiedlaniu się na terenie Wspólnoty, zgodnym z prawami i przywilejami przyznanymi przez prawo Wspólnoty, obywatelom wszystkich państw członkowskich, którzy przemieszczają się dla prowadzenia działalności jako pracownicy najemni i ich rodzin.

Propozycje zmian:

* Propozycja dyrektywy Parlamentu i Rady – 12/7/1995 (COM(95) 348 final
COD 9500202 – Official Journal C 307,18.11.1995)

* Propozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady
14/10/1998(COM(98) 394 final – Official Journal C 344, 12.11.1998)

*** Rozporządzenie Rady (EEC) Nr 1612/68 z 15 października 1968 o swobodnym przemieszczaniu się pracowników na terenie Wspólnoty** (Official Journal L. 257, 19.10.1968)

*** Rozporządzenie Rady (EEC) Nr 312/76 z 9 lutego 1976 zmieniające przepisy odnoszące się do praw związkowych pracowników, zawartych w rozporządzeniu (EEC) Nr 1612/68 o swobodnym przemieszczaniu się pracowników na terenie Wspólnoty** (Official Journal L 39, 14.02.1976)

Cel: Zapewnienie mobilności siły roboczej na terenie Wspólnoty, co oznacza eliminację wszelkiej dyskryminacji ze względu na narodowość, w zakresie: zatrudnienia, wynagrodzenia i innych warunków pracy, dostępności zakwaterowania oraz połączenia się pracownika z rodziną.

Propozycje zmian

* Propozycja rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady –
14/10/1998 (COMM(98) 394 final COD 98229 – Official Journal C
344, 12. 11. 1998)

*** Rozporządzenie (EEC) Nr 1251/70 Komisji z 29 czerwca 1970 o prawie pracowników do pozostania na terytorium Państwa Członkowskiego po ustaniu zatrudnienia w tym Państwie** (Official Journal L 142, 30.06.1970)

Cel: Ustalenie warunków regulujących prawo pracowników i ich rodzin do dalszego zamieszkania na terytorium Państwa Członkowskiego, po ustaniu ich zatrudnienia w tym Państwie, oraz warunków wykonywania tego prawa.

*** Dyrektywa Rady 75/34/EEC z 17 grudnia 1974 dotycząca prawa obywateli Państwa Członkowskiego do pozostania na terytorium innego Państwa Członkowskiego po zakończeniu prowadzenia w nim działalności na zasadzie samozatrudnienia.** (Official Journal L 14, 20.01.1975)

Cel: Określenie warunków pod którymi takie prawo powstaje i może być wykonywane na terytorium Państwa Członkowskiego po zakończeniu prowadzenia w nim działalności na zasadzie samozatrudnienia.

* **Dyrektywa Rady 73/148/EEC z 21 Maja 1973 o usunięciu ograniczeń dla przemieszczania i osiedlania się obywateli Państw Członkowskich na terytorium Wspólnoty w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej i świadczeniem usług.** (Official Journal L 172, 28.06.1973)

Cel: Usunięcie istniejących ograniczeń dla przemieszczania i osiedlania się na terytorium Wspólnoty osób prowadzących działalność na zasadzie samozatrudnienia oraz pracowników najemnych i ich rodzin.

Propozycje zmian:

* Propozycja dyrektywy Parlamentu i Rady – 12/7/1995 (COM(95) 348 final COD 950202 – Official Journal C 307, 18.11.19950.

* Propozycja dyrektywy Rady o usunięciu środków kontroli osób przekraczających granice wewnętrzne – 12/7/1995 (COM(95) 347 final – Official Journal C 289, 31.10.1995)

* **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 96/71/EC z 16 grudnia 1996 dotycząca wysyłania pracowników w ramach świadczenia usług** (Official Journal L 18, 21.01.1997)

Cel: Usunięcie niepewności i przeszkód które mogą utrudniać realizację swobody świadczenia usług, poprzez zwiększenie pewności prawnej i umożliwienie ustalenia zasad i warunków zatrudnienia, mających zastosowanie do pracowników wykonujących czasową pracę na terenie Państwa Członkowskiego, innego niż to którego prawo reguluje jego stosunek pracy;; uniknięcie ryzyka nadużyć i wyzysku w stosunku do wysyłanych pracowników.

* **Informacja Komisji o warunkach życia i pracy obywateli Wspólnoty zamieszkałych w regionach granicznych, ze szczególnym uwzględnieniem pracowników granicznych.** (COM(90) 561 final)

Cel: Wysunięcie pomysłów dla pobudzenia dyskusji i utorowania drogi dla nowych środków Wspólnoty.

* **Plan działania na rzecz swobodnego przemieszczania się pracowników.** (COM(97) 586 final)

Cel: Poprawa warunków dla swobodnego przemieszczania się pracowników na europejskim rynku pracy.

2. Uznawanie dyplomów i porównywalność kwalifikacji zawodowych

A. Dyrektywy przejściowe.⁶

Produkcja i przetwórstwo:

Dyrektywa Rady 64/429/EEC z 7 lipca 1964 *OJ 117, 23/07/1964 s.1880-1892*

Dyrektywa Rady 64/427/EEC z 7 lipca 1974 *OJ 117, 23/07/1964 s.1863-1870*

⁶ Dyrektywy przejściowe odnoszą się głównie do działalności w sektorach rzemiosła i małych przedsiębiorstwach. Z tego względu chcemy wymienić je wszystkie. Zamieszczamy tylko odesłania. Przykład pełnego tytułu:

„Dyrektywa Rady 64/429/EEC z 7 lipca 1964 dotycząca osiągnięcia swobody zakładania przedsiębiorstw i swobody świadczenia usług, w odniesieniu do osób prowadzących działalność na zasadach samozatrudnienia w produkcji i przetwórstwie, zaliczanych do głównych grup ISIC 23-40 (Przemysł i małe zakłady rzemieślnicze)” *Official Journal 117, 23/07/1964 s.1880-1892*

Produkcja żywności i napojów:

Dyrektywa Rady 68/365/EEC z 15 października 1968 *OJ L 260, 22/10/1968 s.0009-0012*

Dyrektywa Rady 68/366/EEC z 15 października 1968 *OJ L 260, 22/10/1968 s.0012-0016*

Handel hurtowy:

Dyrektywa Rady 64/223/EEC z 25 lutego 1964 *OJ 056, 04/04/1964 s.0863-0865*

Pośrednictwo w handlu, przemysł i małe zakłady rzemieślnicze:

Dyrektywa Rady 64/224/EEC z 25 lutego 1964 *OJ 056, 04/04/1964 s.0869-0873*

Dyrektywa Rady 64/222/EEC z 25 lutego 1964 *OJ 056, 04/04/1964 s.0857-0859*

Handel detaliczny:

Dyrektywa Rady z 15 października 1968 *OJ L 260, 22/10/1968 s.0001-0005*

Dyrektywa Rady z 15 października 1968 *OJ L 260, 22/10/1968 s.0006-0009*

Handel węglem:

Dyrektywa Rady 70/552/EEC z 30 listopada 1970 *OJ 267, 10/12/1970 s.0014-0017*

Dyrektywa Rady 70/523/EEC z 30 listopada 1970 *OJ 267, 10/12/1970 s.0018-0019*

Handel i dystrybucja produktów toksycznych:

Dyrektywa Rady 74/557/EEC z 4 czerwca 1974 *OJ L 307, 18/11/1974 s.0005-0009*

Dyrektywa Rady 74/556/EEC z 4 czerwca 1974 *OJ L 307, 18/11/1974 s.0019-0022*

Sektor usług osobistych (restauracje, kawiarnie, tawerny i inne miejsca jedzenia i picia, hotele, pensjonaty, obozowiska i inne miejsca zakwaterowania):

Dyrektywa Rady 68/367/EEC z 15 października *OJ L 260, 22/10/1968 s.0016-0019*

Dyrektywa Rady 68/368/EEC z 15 października *OJ L 260, 22/20/1968 s.0019-0022*

Agenci i brokerzy ubezpieczeniowi:

Dyrektywa Rady 77/92/EEC z 13 grudnia 1976 *OJ L 026, 31/01/1977 s.0014-0019*

Transport i biura podróży:

Dyrektywa Rady 82/470/EEC z 29 czerwca 1982 *OJ L 213, 21/07/1982 s.0001-0007*

Fryzjerstwo:

Dyrektywa Rady 82/489/EEC z 19 lipca 1982 *OJ L 218, 27/07/1982 s.0024-0026*

Różna działalność:

Dyrektywa Rady 75/368/EEC z 16 czerwca 1975 *OJ L 167, 30/06/1975 s.0022-0028*

Działalność obwoźna

Dyrektywa Rady 75/369/EEC z 16 czerwca 1975 *OJ L 167, 30/06/1975 s.0029-0032*

B. Dyrektywy ogólne

* Dyrektywa Rady 89/48/EEC z 21 grudnia 1988 _ o ogólnym systemie uznawania dyplomów szkół wyższych, przyznanych po ukończeniu przynajmniej trzyletniego cyklu kształcenia i szkolenia zawodowego (Official Journal L 19, 24.01.1989)

Cel: Umożliwienie uznawania dyplomów zawodowych szkół wyższych przyznanych w Państwie Członkowskim – bez wcześniejszej harmonizacji szkolenia zawodowego – w przyjmującym Państwie Członkowskim w którym jest to zawód regulowany.

*** Dyrektywa Rady 92/51/EEC z 18 czerwca 1992 w sprawie drugiego ogólnego systemu uznawania kształcenia i szkolenia zawodowego, uzupełniająca dyrektywę 89/48/EEC (Official Journal L 209, 24.7.1992)**

Cel: Rozszerzenie systemu wzajemnego uznawania wprowadzonego przez Dyrektywę Rady 89/48/EEC, na zawody w których wymagany poziom szkolenia zawodowego nie jest tak wysoki.

Implementacja poprzez:

Dyrektywę 94/38/EC – Official Journal L 217, 23.08.1994

Dyrektywę 95/43/EC - Official Journal L 184, 3.08.1995

Dyrektywę 2000/5/EC – Official Journal L 54, 26.2.2000

Proponowane zmiany do 89/48/EC i 92/51/EEC

Przedstawiona przez Komisję propozycja dyrektywy zamieniającej Dyrektywę 89/48/EEC i 92/51/EEC o ogólnym systemie uznawania kwalifikacji zawodowych i uzupełniających dyrektyw 77/452/EEC, 77/686/EEC, 78/687/EEC, 78/1026/EEC, 78/1027/EEC, 80/154/EEC, 80/155/EEC, 85/384/EEC, 85/432/EEC, 85/433/EEC i 93/16/EEC dotyczące zawodów: pielęgniarki lecznictwa ogólnego, stomatologa ogólnego, chirurga weterynarii, akuszerki, architekta, farmaceuty i lekarza (COM(97) 638 final COD(&345 – Official Journal C 28, 26.01.1998

*** Dyrektywa 1999//42/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z 7 czerwca 1999 ustanawiająca mechanizm uznawania kwalifikacji w odniesieniu do działalności zawodowej objętej dyrektywami o liberalizacji i środkach przejściowych, oraz uzupełniających ogólny system uznawania kwalifikacji (Official Journal L 201, 31.07.1999)**

Cel: Wprowadzenie nowego mechanizmu uznawania dyplomów dla rodzajów działalności zawodowej nie objętych jeszcze przez system ogólny. Nowy system zmierza w szczególności do:

- wzmocnienie pewności prawnej w stosunku do systemu ogólnego, poprzez umożliwienie przemieszczającym się osobom ubiegania się o uznanie ich dyplomów;
- zrewidowanie niektórych przepisów dyrektyw o „środkach przejściowych) i „liberalizacji ”, zwłaszcza w odniesieniu do handlu, przemysłu i zawodów rzemieślniczych;
- ułatwienie uaktualniania kategorii doświadczenia zawodowego, dzięki nowej procedurze komitologicznej przyznającej kompetencje wykonawcze Komisji

Uproszczenie prawa Wspólnoty poprzez reorganizację 35 dyrektyw przejściowych i liberalizacyjnych.

3. Wolność świadczenia usług

A. Sektor bankowy

*** Dyrektywa Rady 73/183/EEC z 28 czerwca 1973 o usunięciu ograniczeń dla swobody zakładania przedsiębiorstw i swobody świadczenia usług w odniesieniu do prowadzonej**

na zasadach samozatrudnienia działalności banków i innych instytucji finansowych.
(Official Journal L 194, 16.07.1973)

Cel: Uczynienie pierwszego kroku w kierunku wprowadzenia swobody zakładania przedsiębiorstw i swobody świadczenia usług w sektorze finansowym. Jest to pierwsza w zespole dyrektyw zmierzających do wprowadzenia prawa zakładania przedsiębiorstw i swobody świadczenia usług w zakresie wszystkich zawodów finansowych.

*** Pierwsza Dyrektywa Rady 77/780/EEC z 12 grudnia 1977 o koordynacji ustaw, rozporządzeń i przepisów administracyjnych odnoszących się do podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej instytucji kredytowych (Official Journal L 322, 17.12.1977)**

Cel: Stworzenie warunków dla rzeczywistego wspólnego rynku w bankowości. Dyrektywa ta znana jest jako pierwsza dyrektywa bankowa.

Zmieniana przez następujące środki:

Dyrektywa Rady 85/345/EEC z 8 lipca 1985; Official Journal L 183, 16.07.1985

Dyrektywa Rady 86/137/EEC z 17 kwietnia 1986; Official Journal L 106, 23.04.1986

Dyrektywa Rady 86/524/EEC z 27 października 1986; Official Journal L 309, 04.11.1986

Dyrektywa Rady 89/646/EEC z 15 grudnia 1989, Official Journal L 386, 30.12.1989

Dyrektywa Rady 95/26/EC z 29 czerwca 1995; Official Journal L 168, 18.07.1995

Dyrektywa Rady 96/13/EC z 11 marca 1996; Official Journal L 66, 16.03.1996

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 98/33/EC z 22 czerwca 1998; Official Journal L 204, 21.07.1998 – poprawka : Official Journal L 270, 07.10.1998.

*** Druga dyrektywa Rady 89/646/EEC z 15 grudnia 1989 o koordynacji ustaw, rozporządzeń i przepisów administracyjnych odnoszących się do podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej przez instytucje kredytowe i Dyrektywa zmieniająca 77/80/EEC, Official Journal L 386, 30.12.1989**

Zmienione opinie

Official Journal L 15, 19.01.1990

Official Journal L 83, 30.03.1990

Official Journal L 158, 23.06.1990

Official Journal L 258, 22.09.1990

Official Journal L 296, 27.10.1990

Official Journal L 311, 14.11.1997

Cel: Osiągnięcie istotnej harmonizacji niezbędnej i wystarczającej dla zabezpieczenia wzajemnego uznawania pozwoleń i powszechnych systemów nadzoru, umożliwiającej przyznawanie jednolitej licencji uznawanej na terenie całej Wspólnoty i stosowanie zasady kontroli kraju macierzystego. Dyrektywa ta znana jest jako Druga Dyrektywa Bankowa.

Zmieniona przez

Dyrektywę Rady 92/30/ z 6 kwietnia 1992; Official Journal L 110, 06.04.1992. zmieniona opinia, Official Journal L 280, 24.09.1992

Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 95/26 z 29 czerwca 1995; Official Journal L 168, 18.07.1995

Dalsze prace

15 grudnia 1997 Komisja przedstawiła nową propozycję Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady odnoszącą się do podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej przez instytucje kredytowe [COM(97) 706 final COD0357 – dotąd nie publikowana].

Propozycja ta zmierza do skodyfikowania wszystkich dyrektyw w tym obszarze.

Obok Dyrektywy 92/30/EEC, projekt ten dotyczy także dyrektyw: 73/183/EEC, 77/780/EEC, 89/299/EEC, 89/646/EEC, 89/647/EEC, 92/30/EEC i 92/121/EEC.

22 lipca 1999 Komisja przedstawiła zmienioną propozycję, w celu podsumowania zmian ustawodawczych wniesionych w stosunku do wyżej wymienionych dyrektyw jak również rezultatów

prac wewnątrz Rady [COM(1999) final COD0357 – dotąd nie publikowana} Propozycja ta znajduje się obecnie w Parlamencie celem zaopiniowania.

21 września 1998 Komisja przedstawiła nową propozycję Dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady, zmieniającą Dyrektywę 77/780/EEC o koordynacji ustaw, rozporządzeń i przepisów administracyjnych odnoszących się do podejmowania i prowadzeniu działalności gospodarczej przez instytucje kredyto/26/EC z we [COM(98) 461 final – COD98/253 – Official Journal C 317, 15.10.1998]. Propozycja została przedłożona Parlamentowi celem zaopiniowania.

B. Sektor ubezpieczeniowy

*** Druga Dyrektywa Rady 90/619/EEC z 8 listopada 1990 o koordynacji ustaw, rozporządzeń i przepisów administracyjnych odnoszących się do bezpośrednich ubezpieczeń na życie, ustanawiająca przepisy ułatwiające skuteczną realizację swobody świadczenia usług i zmieniająca Dyrektywę 79/267/EEC (Official Journal L 330, 29.11.1990)**

Zmieniona przez Trzecią Dyrektywę Rady 92/96/EEC z 10 listopada 1992 (Official Journal L 360, 09.12.1992)

Cel: Ustanowienie przepisów szczegółowych odnoszących się do swobody świadczenia usług poza granicami, w obszarze ubezpieczeń na życie.

*** Trzecia Dyrektywa Rady 92/96/EEC z 10 listopada 1992 o koordynacji ustaw, rozporządzeń i przepisów administracyjnych odnoszących się do bezpośrednich ubezpieczeń na życie i zmieniająca Dyrektywę 79/267/EEC i 90/619/EEC (druga Dyrektywa). (Official Journal L 360, 09.12.1992, Zmienione opinie: Official Journal L 54, 05.03.1993 —Official Journal L 311, 14.11.1997)**

Zmieniona przez Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 95/26/EC/ z 29 czerwca 1995 (Official Journal L 168, 18.07.1995)

Cel: Umożliwienie potencjalnym posiadaczom polis dostępu do dowolnego przedsiębiorstwa ubezpieczeniowego którego główna siedziba znajduje się na terytorium Wspólnoty, z zagwarantowaniem im odpowiedniej ochrony.

*** Druga Dyrektywa Rady 88/357/EEC z 22 czerwca 1988 o koordynacji ustaw, rozporządzeń i przepisów administracyjnych odnoszących się do ubezpieczeń bezpośrednich innych niż ubezpieczenia na życie, ustanawiająca przepisy ułatwiające skuteczne wykonywanie swobody świadczenia usług i zmieniająca Dyrektywę 73/239/EEC (Official Journal L 172, 04.07.1988 zmieniona opinia Official Journal L 166, 16.06.1989)**

Zmieniona przez
Dyrektywę Rady 90/618/EEC z 8 listopada 1990; (Official Journal L 330, 29.11.1990)
Dyrektywę Rady 92/49/EEC z 18 czerwca 1992 (Official Journal L 228, 11.08.1992)

Cel: Ustanowienie przepisów regulujących świadczenie poza granicami usług ubezpieczeniowych innych niż ubezpieczenia na życie, równoważących potrzebę swobody świadczenia usług z ochroną konsumentów.

*** Trzecia Dyrektywa Rady 92/49/EEC z 18 czerwca 1992 o koordynacji ustaw, rozporządzeń i przepisów administracyjnych odnoszących się do ubezpieczeń bezpośrednich innych niż ubezpieczeń na życie i zmieniająca Dyrektywy 73/239/EEC i 88/357/EEC (trzecia Dyrektywa o ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie). (Official Journal L 228, 11.08.1992 Zmienione opinie Official Journal L 311, 14.11.1997)**

Zmieniona przez Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 95/26/EC z 29 czerwca 1995 (Official Journal L 168, 18.07.1995)

Cel: Wprowadzenie systemu jednego pozwolenia, na mocy którego przedsiębiorstwo ubezpieczeniowe posiadające główną siedzibę na terenie jednego z Państw Członkowskich Wspólnoty może tworzyć oddziały w innych Państwach Członkowskich i prowadzić działalność gospodarczą świadcząc usługi poza granicami, pod nadzorem Państwa Członkowskiego w którym znajduje się główna siedziba przedsiębiorstwa. Umożliwienie osobom poszukującym ubezpieczenia znalezienie oferty najlepiej dostosowanej do ich potrzeb.

C. Transport

***Rozporządzenie Rady (EEC) Nr 1841/88 z 21 czerwca 1988 zmieniające Rozporządzenie (EEEC) Nr 3164/76 o kontyngentach wspólnotowych na przewóz towarów drogami przez przewoźników z Państw Członkowskich.**

***Rozporządzenie Rady (EEC) Nr 1053/90 z 25 kwietnia 1990 zmieniające Rozporządzenie Rady (EEC) Nr 3164/76 dotyczące dostępu do rynku międzynarodowych przewozów towarów drogami.**

***Rozporządzenie Rady (EEC) Nr 3914/90 i 3915/90 z 21 grudnia 1990 zmieniające Rozporządzenie Rady (EEC) Nr 3164/76 dotyczące dostępu do rynku międzynarodowych przewozów towarów drogami.**

*** Rozporządzenie (EEC) Nr 881/92 z 26 marca 1992 o dostępie do rynku przewozów towarów drogami wewnątrz Wspólnoty, do lub z terytorium Państwa Członkowskiego albo tranzytem przez terytorium jednego lub więcej Państw Członkowskich.**

Official Journal L 163, 30.06.1988

Official Journal L 108, 28.04.1990

Official Journal L 375, 31.12.1990

Official Journal L 95, 09.04.1992

Zmienione opinie

Official Journal L 158, 11.06.1992

Official Journal L 213, 29.07.1992

Cel: Stworzenie właściwych warunków dla ustanowienia uczciwej konkurencji i minimalizacji zakłóceń na rynku przewozów towarów drogami pomiędzy Państwami Członkowskimi.

*** Rozporządzenie Rady (EEC) Nr 3118/93 z 25 października 1993 określające warunki pod którymi przewoźnicy nie będący rezydentami mogą świadczyć usługi krajowego transportu drogowego na terenie Państwa Członkowskiego (Official Journal L 279, 12.11.1993)**

Zmienione przez Rozporządzenie Rady (EC) Nr 3315/94 z 22 grudnia 1994 (Official Journal L 350, 31.12.1994)

Cel: Określenie ostatecznego systemu kabotażu wewnątrz krajowego (przewoźnicy nie będący rezydentami na rynku krajowym).

Środki implementacji przez Komisję

Rozporządzenie (EEC) Nr 792/94 – Official Journal L 92, 09.04.1994

D. Łączność i nowe technologie

*** Dyrektywa Komisji 88/301/EEC z 16 maja 1988 o konkurencji na rynkach wyposażenia terminali telekomunikacyjnych (Official Journal L 131, 27.05.1988)**

Cel: liberalizacja rynków sprzętu do terminali telekomunikacyjnych

*** Dyrektywa Komisji 90/338/EEC z 28 czerwca 1990 o otwartej konkurencji na rynkach usług telekomunikacyjnych. (Official Journal L 192, 24.07.1990)**

Zmieniona przez:

- Dyrektywę Komisji 94/46/EC z 13 października 1994; Official Journal L 268, 19.10.1994
- Dyrektywę Komisji 95/52/EC z 18 października 1995; Official Journal L 256, 26.10.1995
- Dyrektywę Komisji 96/2/EC z 16 stycznia 1996; Official Journal L 20, 26.01.1996
- Dyrektywę Komisji 99/19/EC z 13 marca 1996; Official Journal L 74, 22.03.1996
- Dyrektywę Komisji 1996/64/EC z 23 czerwca 1999; Official Journal L 175, 10.07.1999

Cel: Wzmocnienie sektora telekomunikacji we Wspólnocie i stopniowe otwieranie rynku telekomunikacji na konkurencję

Dalsze prace:

- Komisja opublikowała wytyczne odnośnie stosowania przepisów EEC o konkurencji w sektorze telekomunikacji [Official Journal C 233, 06.09.1991].
- 21 października 1992 Komisja przyjęła przegląd sytuacji za rok 1992 w sektorze usług telekomunikacyjnych [SEC(92) 1048 final] zgodnie z artykułem 10 Dyrektywy
- 22 lipca 1993 Rada przyjęła rezolucję o przeglądzie sytuacji w sektorze telekomunikacyjnym i potrzebie dalszego rozwoju na tym rynku (Official Journal C 2113, 06.08.1993)
W rezolucji ta Rada zaaprobowała harmonogram liberalizacji usług telefonicznych. Powinno być to zrealizowane do 1 stycznia 1998, jakkolwiek kraje (Hiszpania, Irlandia, Grecja i Portugalia) otrzymały dodatkowy okres przejściowy do 5 lat. Kraje z bardzo małymi sieciami również mogą otrzymać przedłużenie poza 1 stycznia 1998
- 2 grudnia 1993 Komisja przedstawiła Radzie projekt Dyrektywy Komisji zmieniającej Dyrektywy 88/301/EEC i 90/338/EEC w odniesieniu do łączności satelitarnej [SEC(93) 1891 final COS0123]. Przedstawia ona jej zamiar ostatecznego przyjęcia tej dyrektywy po otrzymaniu uwag Rady. Projektowana dyrektywa zamierza rozszerzyć środki liberalizacji na satelity.
- 10 kwietnia 1997 Parlament Europejski i Rada przyjęły Dyrektywę 97/13/EC o wspólnych ramach dla ogólnych pozwoleń i indywidualnych licencji w obszarze usług telekomunikacyjnych (Official Journal L 117, 07.05.1997).
- 7 marca 1998 Komisja przedstawiła informację dotyczącą projektu dyrektywy zmieniającej Dyrektywę 90/388/EEC dla zapewnienia aby sieci telekomunikacyjne i sieci telewizji kablowej będące własnością tego samego operatora były odrębnymi osobami prawnymi [Official Journal C 71, 07.03.1998]

*** Dyrektywa Rady 91/263/EEC z 29 kwietnia 1991 o zbliżeniu ustaw Państw Członkowskich dotyczących wyposażenia terminali telekomunikacyjnych, z uwzględnieniem wzajemnego uznawania ich zgodności. (Official Journal L 128, 23.05.1991) Dyrektywa Rady 93/68/EEC z 22 lipca 1993 zmieniająca Dyrektywę 91/263/EEC, oraz Dyrektywy: 87/404/EEC, 88/378/EEC, 89/106/EEC, 89/336/EEC, 89/686/EEC, 89/392/EEC, 90/384/EEC, 90/385/EEC, 90/396/EEC, 92/42/EEC i 73/23/EEC. Dyrektywa Rady 93/97/EEC z 29 października 1993 uzupełniająca Dyrektywę 91/263/EEC w odniesieniu do wyposażenia naziemnych stacji łączności satelitarnej. (Official Journal L 290, 24.11.1993)**

Powyższe dyrektywy zostały skodyfikowane przez następującą dyrektywę:

*** Dyrektywa 98/13/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z 12 lutego 1998, odnosząca się do wyposażenia terminali telekomunikacyjnych i naziemnych stacji łączności satelitarnej, z uwzględnieniem wzajemnego uznawania ich zgodności (Official Journal L 74, 12.03.1998)**

Cel: Ustanowienie zharmonizowanych procedur certyfikacji, testowania, oznaczania, zabezpieczania jakości i dozoru produktów.

Dalsze prace:

9 marca 1999 Parlament Europejski i Rada przyjęły Dyrektywę 1999/5/EC o sprzęcie radiowym i wyposażeniu terminali telekomunikacyjnych oraz wzajemnym uznawaniu ich zgodności (Official Journal 91, 07.04.1999)

Dyrektywa ta ustanawia ramy regulacyjne Wspólnoty Europejskiej dla wprowadzania na rynek, swobodnego obrotu i oddawaniu do eksploatacji Dołączonego Wyposażenia Telekomunikacyjnego (CTE) zgodnego z istotnymi wymogami .

*** Dyrektywa 98/13/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z 12 lutego 1998 odnosząca się do wyposażenia terminali telekomunikacyjnych i naziemnych stacji łączności satelitarnej , z uwzględnieniem wzajemnego uznawania ich zgodności.** (Official Journal L 74, 12.03.1998)

Cel: Ustanowienie zharmonizowanych procedur certyfikacji, testowania, oznaczania, zabezpieczania jakości i kontroli produktów dla wyposażenia terminali telekomunikacyjnych oraz naziemnych stacji łączności satelitarnej.

Dalsze prace:

20 lipca 1998 Rada przyjęła Decyzję 98/482/EC o wspólnej technicznej Regulacji warunków przyłączenia do publicznej, komutowanej sieci telefonicznej (PSTN) wyposażenia terminali (z wyjątkiem wyposażenia terminali dla telefonii głosowej) w którym adresowanie, o ile jest zapewnione, to jest realizowane za pomocą dwutonowej sygnalizacji wieloczęstotliwościowej (DTMF) [Official Journal L 2116, 04.08.1998].

*** Decyzja Rady 88/524/EEC z 26 lipca 1988 dotycząca ustalenia planu działania dla stworzenia rynku usług informacyjnych** (Official Journal L 288, 21.10.1988)

Decyzja Rady 91/691/EEC z 12 grudnia 1991 przyjmująca program dla stworzenia wewnętrznego rynku usług informacyjnych. (Official Journal L 377, 31.12.1991)

Treść: Wyeliminowanie technicznych, administracyjnych i prawnych przeszkód dla ustanowienia wspólnego rynku w zakresie usług informacyjnych.

IV. WPLYW NA MAŁE I ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWA [MSP]

IV. 1. Ramy prawne

Podsumowując co wyżej wyjaśniano, możemy stwierdzić, że od czasu ich włączenia do podstawowych swobód zawartych w Traktacie Rzymskim, Wspólnota Europejska stale rozwijała niezbędne ramy prawne dla zagwarantowania rzeczywistej swobody przepływu pracowników , swobody zakładania przedsiębiorstw i swobody świadczenia usług wszystkim osobom i przedsiębiorstwom wewnątrz Unii.

Dla MSP działających wewnątrz Unii oznacza to, że :

- Począwszy od 1968 r. zagwarantowany jest **swobodny przepływ pracowników** wewnątrz Unii. Nie są już stosowane pozwolenia na pracę, osiedlanie się ani wizy dla obywateli europejskich którzy chcą pracować w innym Państwie Członkowskim. Zapewnione są także podstawowe prawa dla nich samych i ich rodzin.

- Jeśli chodzi o **swobodę świadczenia usług**, od czasu realizacji Białej Księgi o rynku wewnętrznym (Projekt 1992), liberalizacja rynku usług została w większości zrealizowana. Oznacza to między innymi, że także MSP mają swobodę wyboru usługodawcy który pod względem ekonomicznym najbardziej odpowiada ich potrzebom, niezależnie od tego w jakim Państwie Członkowskim ma on swoją siedzibę.

- Jeśli chodzi o **swobodę prowadzenia działalności gospodarczej**, od czasu przyjęcia dyrektyw „systemu ogólnego” 89/48, 92/51 i 99/42, wraz z wcześniejszym ustawodawstwem w tym przedmiocie, na terenie Unii Europejskiej **funkcjonuje kompletny system wzajemnego uznawania kwalifikacji i dyplomów**, mimo różnych stosowanych w jego ramach rozwiązań (uznawanie doświadczenia zawodowego, automatyczne uznawanie kwalifikacji zawodowych i pół-automatyczne uznawanie kwalifikacji zawodowych.)

Jednakże, określanie **warunków regulujących dostęp do wykonywania zawodów** pozostaje w większości nadal domeną **Państw Członkowskich**. W rezultacie istnieją duże różnice pomiędzy Państwami Członkowskimi odnośnie tego jakie zawody są regulowane, odnośnie rejestracji, licencji, obowiązków informacyjnych....., co w praktyce może powodować poważne utrudnienia.

IV.2. Inne zagadnienia związane ze swobodnym przepływem

W rzeczywistości MSP, albo osoba pracująca na zasadzie samozatrudnienia, zamierzająca oferować swoje usługi za granicą, albo podjąć się wykonania czasowego zlecenia w innym Państwie Członkowskim napotka **wiele praktycznych problemów**. Z pewnością brak znajomości języka, niedostateczna znajomość przyjmującego kraju, jego **zwyczajów i odmienności, rynku i środowiska gospodarczego**, szkodzi wielu MSP w ich staraniach podejmowanych w innych Państwach Członkowskich. Wszystkie te problemy mogą być rozwiązane poprzez **gruntowne przygotowanie** i przeprowadzenie odpowiednich studiów przez przedsiębiorcę.

Istnieje także wiele innych kwestii, które chociaż nie mogą być klasyfikowane pod hasłem swobodnego przepływu, są jednak dostatecznie ważne dla MSP zamierzających wykonywać ich prawa swobodnego przemieszczania się lub prawa prowadzenia działalności gospodarczej, aby tutaj o nich wspomnieć:

MSP zamierzające prowadzić działalność gospodarczą lub oferować usługi na terenie innego Państwa Członkowskiego muszą z pewnością zainteresować się do zagadnieniami fiskalnymi i VAT (jak i według jakiego systemu będą musiał wywiązywać się z obowiązków podatkowych ?) zagadnieniami podatkowymi (nie są one regulowane zgodnie z ustawodawstwem wspólnotowym tylko poprzez umowy bilateralne) regulacjami technicznymi (czy mój produkt spełnia standardy Europejskie i być może także standardy krajowe w dziedzinie bezpieczeństwa, wymagania ochrony zdrowia i techniczne?).

IV. 3. Zabezpieczenie społeczne

Inna sprawa wiążąca się z kwestiami swobodnego przepływu i zakładania przedsiębiorstw bardzo ważna dla MSP oraz osób prowadzących działalność na zasadach samozatrudnienia, zamierzających realizować ich prawa do swobody przemieszczania się i prowadzenia działalności gospodarczej, to **zabezpieczenie społeczne**. Obywatele europejscy mogą tylko wtedy wykonywać swoje prawa do swobodnego przemieszczania się jeśli mają **wystarczające gwarancje** w związku z ich prawami w zakresie zabezpieczenia społecznego.

Osoba indywidualna będąca obywatelem jednego z Państw Członkowskich Unii Europejskiej albo Europejskiego Wolnego Obszaru Gospodarczego, będzie chroniona przez regulacje unijne jeśli jest:

- **pracownikiem** lub osobą prowadzącą działalność na zasadzie **samoatrudnienia** i jest ubezpieczona zgodnie z przepisami swojego kraju,
- pracownikiem **służby publicznej**,
- **studentem**,
- **emerytem**,
- **członkiem rodziny lub krewnym** osoby należącej do jednej z wyżej wymienionych kategorii.

Przepisy wspólnotowe w zakresie zabezpieczenia społecznego dotyczą: **emerytur, ubezpieczenia zdrowotnego, zasiłków macierzyńskich, dla bezrobotnych i inwalidzkich...** ale już nie na przykład wsparcia społecznego i medycznego jako, że te w większości zależą od dochodów, dodatków zależnych od uczestnictwa w systemach wcześniejszej emerytury....Niekiedy trudno jest stwierdzić czy konkretne świadczenie podpada pod regulacje wspólnotowe.

Regulacje wspólnotowe dotyczące zabezpieczenia społecznego nie są tworzone w zamiarze zastępowania systemów krajowych. Celem ich jest raczej koordynacja systemów krajowych i zapewnienie, spójności przepisów i zasad tak, aby osoba która skorzystała z prawa do swobodnego przemieszczania się nie czuła się pokrzywdzona w porównaniu z osobami które nigdy nie opuściły macierzystego kraju.

Podstawowe zasady są następujące:

- każdorazowo stosuje się ustawodawstwo **tylko jednego państwa członkowskiego**
- każda osoba ubezpieczona jest w Państwie Członkowskim **w którym pracuje**
- **wyjątek** w stosunku do powyższej zasady: jeśli zachodzi przypadek osoby **czasowo** skierowanej do wykonywania pracy w innym Państwie Członkowskim (tzn. na okres krótszy niż 12 miesięcy), pozostaje ona ubezpieczona w Państwie Członkowskim swego pochodzenia
- do niektórych kategorii osób (odbywających podróż morską, pracowników służby cywilnej, zatrudnionych w dyplomacji, odbywających służbę wojskową ...) stosuje się przepisy odrębne
- **szczególne przypadki** stanowią także osoby wykonujące pracę w więcej niż jednym Państwie Członkowskim oraz osoby wykonujące pracę najemną w jednym Państwie Członkowskim, prowadząc jednocześnie działalność na zasadzie samozatrudnienia w innym Państwie Członkowskim.

Zgodnie z ogólną regułą, osoba ma **takie same prawa i obowiązki** wynikające z przepisów zabezpieczenia społecznego w Państwie Członkowskim w którym jest ona ubezpieczona, jak obywatele tego Państwa Członkowskiego.

Przepisy wspólnotowe dotyczące zabezpieczenia społecznego należą do **najbardziej ogólnie uznanych reguł** Unii. Są one wyrażane poprzez **rozporządzenia** (zob. wyżej) i jako takie są ogólnie obowiązującym prawem, mającym bezpośrednie zastosowanie we wszystkich Państwach członkowskich. Tym niemniej dla MSP lub osoby prowadzącej

działalność na zasadzie samozatrudnienia często nie jest rzeczą łatwą. Znalezienie przepisów szczegółowych mających zastosowanie do ich sytuacji. Znane są również przypadki krajowych instytucji w niektórych Państwach Członkowskich, nie stosujących przepisów wspólnotowych w sposób prawidłowy. W takich przypadkach może okazać się niezbędne egzekwowanie osobistych uprawnień za pomocą środków prawnych.

IV. 4. Strategie

MSP lub osoby prowadzące działalność na zasadach samozatrudnienia, które rozpoczną działalność w rozszerzonej Unii, znajdą tam rynek o wielkości około pół biliona konsumentów, na którym swobody przemieszczania się i zakładania przedsiębiorstw zostały już w mniejszym lub większym stopniu osiągnięte, w przedstawionych wyżej zarysach.

Ich najważniejszym wyzwaniem będzie **umiejętność skorzystania w możliwie największym stopniu ze swobód** oferowanych przez rynek wewnętrzny. Możliwości dostrzegalne są w następujących obszarach:

- wykonywanie zawodu na zasadach samozatrudnienia w dowolnym Państwie Członkowskim
- założenie przedsiębiorstwa lub oddziału w innym Państwie Członkowskim
- oferowanie usług z obszaru jednego Państwa Członkowskiego dla klientów w innym Państwie Członkowskim
- wykonywanie prac czasowych w innym Państwie Członkowskim
- wybór dostawców usług np. z sektora finansów, ubezpieczeń lub transportu, w innym Państwie Członkowskim
- angażowanie robotników lub pracowników w innym Państwie Członkowskim

Aby w maksymalnym stopniu wykorzystać istniejące możliwości, MSP będzie musiało dogłębnie zbadać i ocenić swoje szanse w wybranym Państwie Członkowskim, zarówno w kategoriach komercyjnych jak i w odniesieniu do regulacji i zasad prawnych.. Analiza prawna powinna wziąć pod uwagę:

- warunki dostępu do wykonywania zawodu, prowadzenia działalności, świadczenia usług, lub wykonywania czasowych zleceń na terenie wybranego Państwa Członkowskiego, oraz sposób spełnienia tych warunków;
- warunki założenia oddziału lub przedsiębiorstwa w wybranym Państwie lub Państwach Członkowskich, z uwzględnieniem zagadnień prawnych (forma przedsiębiorstwa ...) warunki prowadzenia działalności gospodarczej (także: norm, przepisów ochrony środowiska...) zagadnienia fiskalne...;
- zagadnienia ochrony socjalnej, zwłaszcza jeśli MSP lub osoba prowadząca działalność na zasadach samozatrudnienia zamierza przemieszczać się, wysyłać za granicę pracowników lub zatrudniać pracowników za granicą;
- ocena warunków sprzedaży określonych usług (finansowe, transportowe, łączność) dla stwierdzenia czy nie mogą one być korzystniej nabyte od dostawców z innego Państwa Członkowskiego;
- ocena możliwości i warunków werbunku robotników/pracowników poprzez granicę (kompletna lista przeglądowa pytań sprawdzających znajduje się w załączniku).

V. PERSPEKTYWY NA PRZYSZŁOŚĆ

Projekt rynku wewnętrznego, ponaglany przez termin ostateczny 1993r. został w ściśle ekonomicznym sensie w większości zrealizowany.

Jednakże **nowa wizja przyszłości Unii** wyrażona w traktatach z Maastricht i z Amsterdamu – Unia w której istnieje **obywatelstwo** w rzeczywistym sensie i która oferuje swoim obywatelom „**obszar wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości**”- nadała nowe znaczenie zasadom wolności. W tym kontekście „obszar wolności” nie powinien być tylko interpretowany w sensie zapewnienia swobodnego przepływu osób, ale także **ochrony fundamentalnych praw i zwalczania wszelkich form dyskryminacji.**

„**Plan działania na rzecz jednolitego rynku**” z 1997r.⁷ który określił najważniejsze środki jakie należy podjąć celem polepszenia funkcjonowania rynku wewnętrznego, kładzie także nacisk na jego **wymiar społeczny**. Położono nacisk na **ochronę praw socjalnych i wspieranie mobilności siły roboczej**, (m.in. poprzez ulepszenie i rozszerzone użycie bazy danych zatrudnienia EURES, przyjęcie prawa osiedlania się i pozostawania w innym

⁷ Commission communication of 4 June 1997 to the European Council, CSE(97)1 final

Państwie Członkowskim , uregulowanie emerytur uzupełniających....) **Plan działania w obszarze wolności, sprawiedliwości i bezpieczeństwa,**⁸ który ustala warunki realizacji koncepcji sformułowanej w Traktacie Amsterdamskim, obok ochrony kładzie nacisk na **fundamentalne prawa** obywateli europejskich i zwalczanie wszelkiej **dyskryminacji**, na potrzebę stworzenia instrumentów wspólnotowych i przyjęcia autentycznej polityki europejskiej dotyczącej **swobody przemieszczania się osób zamieszkałych w krajach trzecich**, polityki **azyłowej i imigracyjnej**.

Innym istotnym dla rozwoju Unii zagadnieniem, które w przyszłości będzie miało wielki wpływ na rynek wewnętrzny i interpretację swobód, jest oczywiście **projekt rozszerzenia Unii**.

Komisja Europejska wielokrotnie podkreślała, że **dostosowanie do zasad Jednolitego Rynku** jest warunkiem *sine qua non* rozszerzenia, ponieważ nie można dopuścić do tego aby przystąpienie krajów z Europy Środkowej i Wschodniej osłabiło, lub wystawiło na ryzyko właściwe funkcjonowanie Rynku Wewnętrznego. Początkowo makroekonomiczny wpływ przyszłego rozszerzenia na istniejącą Unię składająca się z 15 członków może być relatywnie mały, jeśli porównać wielkość produktu narodowego brutto krajów kandydackich w stosunku do wielkości tego wskaźnika w 15 krajach Unii (4,3% UE-15 w 1999r). Niemniej zmieni się to prawdopodobnie w przyszłości. W ciągu ostatnich kilku lat kraje kandydackie zwiększyły już w istotnym stopniu ich integrację handlową z Unią Europejską. **Dostosowanie ustawodawstwa, budowa właściwych struktur administracyjnych i tworzenie odpowiednich przesłanek dla wyrównanych warunków gry** powinno postępować w następnych latach. Jak dotąd kraje kandydackie wskazały w rozdziałach otwartych do negocjacji, że w momencie przystąpienia będą w stanie przejąć całość prawa rynku wewnętrznego.

Dla niektórych podmiotów wewnątrz Unii, w przedmiocie rozszerzenia pozostaje nadal szereg wątpliwości i obaw, właśnie w obszarze tutaj omawianym: prawa do swobodnego

⁸ Council and Commission Action Plan of 3 December 1998 on how best to implement the provisions of the Treaty of Amsterdam on the creation of an area of freedom, security and justice. Official Journal C19 of 23/1/1999.

przepływu ludzi. Ich obawy opierają się na założeniu, że duża liczba osób z krajów kandydackich skorzysta z szerokich praw obywateli UE w zakresie podróżowania, życia i poszukiwania pracy w innych Państwach Członkowskich. Te same obawy były zgłaszane w czasie przyłączania do Unii innych krajów, a mianowicie Hiszpanii i Portugalii. Nie zostały one jednak zrealizowane. W rzeczy samej, lepsze oczekiwania ekonomiczne, poprawa warunków na rynku pracy i postępująca integracja, powinny mieć i miały skutek stabilizujący. Zgodnie ze słowami Fritza Bolkesteina, Komisarza Unii ds. Rynku Wewnętrznego, tylko poprzez przyjęcie i wzajemną akceptację tych samych wiążących zasad może być stworzony dla wszystkich obszar wyrównanych warunków gry.

ANEKS.

LISTA PRZEGLĄDOWA PYTAŃ SPRADZAJĄCYCH

SWOBODA PRZEPLYWU I SWOBODA ZAKŁADANIA PRZEDSIĘBIORSTW NA ZASADACH SAMOZATRUDNIENIA I MSP.

*** Dostęp do działalności regulowanej w innym Państwie Członkowskim**

- działalność/zawód regulowany, czy wolny dostęp ?
- system UE/regulacja uznawania dyplomów, czy kwalifikacje do tego zawodu/działalności ?
- czy potrzebne kwalifikacje/dyplomy/dowody doświadczenia zawodowego w tym zawodzie/działalności ?
- potwierdzenie honorowania /akceptacji tych kwalifikacji ?
- potrzebne dokumenty ?
- źródła informacji/ wsparcie ?

*** Założenie przedsiębiorstwa/ oddziału w innym Państwie Członkowskim**

- rodzaj podmiotu gospodarczego (niezależne przedsiębiorstwo/ spółka filialna/ oddział)
- rejestracja: warunki, kwalifikacje, specjalne warunki i formy rejestracji dla niektórych rodzajów działalności
- rejestracja: formalności (rejestr zawodów lub rzemiosł, numer VAT, otwarcie konta bankowego, akt założycielski, zaświadczenie bankowe, fundusz zabezpieczenia społecznego)
- regulacje w zakresie ochrony środowiska (pozwolenia budowlane, ochrona czystości gleby, plany zagospodarowania przestrzennego miejskie i terenowe)

- opodatkowanie (system opodatkowania przedsiębiorstw, umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania, odpisy podatkowe....)
- kwestie związane z siłą roboczą (umowy o pracę, płace, systemy urlopów i zwolnień, wypowiedzenia, zabezpieczenie społeczne...)
- zachęty do prowadzenia działalności gospodarczej (odnoszące się do zatrudnienia, podatków)
- prawo konkurencji
- ...

*** Ochrona i zabezpieczenie społeczne**

- ustawodawstwo jakiego Państwa Członkowskiego ma zastosowanie ?
- czy podpadam pod jedną z regulacji odnoszących się do wyjątkowych/ szczególnych przypadków
- wymiana informacji pomiędzy instytucjami zabezpieczenia społecznego (w macierzystym Państwie Członkowskim i nowym Państwie Członkowskim) poprzez E100 (ubezpieczenie dla osób wysyłanych za granicę i zdrowotne), E200 (emerytury), E300 (bezrobocie), E400 (zasilek rodzinny), dokumenty